

Gemeente Rotterdam

College van Burgemeester en Wethouders

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: AM.Svedlin

Portefeuillehouder: S. de Langen
Cluster: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Ons kenmerk: 18MO00778 18bb2176

Aan de Gemeenteraad

Datum: B&W 13 maart 2018

Betreft: Rapport Berenschot: Binnenschoolse
Cultuureducatie in Rotterdam

14 MRT 2018

Onderwerp:

Rapport Berenschot: *'Binnenschoolse Cultuureducatie in Rotterdam – zicht op cultuureducatieve samenwerking tussen onderwijs en cultuur'* en hierbij te betrekken toezegging 16bb7716: *Uit welk budget cultuureducatie, en in het bijzonder de SKVR, bekostigd dient te worden. Dit gezien de maatschappelijke functie die de SKVR bekleedt.*

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Bij het vaststellen van het Cultuurplan 2017 - 2020 heeft uw raad ons college verzocht om een onderzoek te laten uitvoeren naar het aanbod van cultuureducatie in Rotterdam. In deze brief informeren we u over dit rapport en de wijze waarop we een vervolg willen geven aan de gedane aanbevelingen. Ook vragen wij u met deze brief de toezegging 16bb7716 als afgedaan te beschouwen.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Cultuurplan 2017-2020
Masterplan Onderwijs

Toelichting:

Inleiding

In haar advies voor het Cultuurplan 2017-2020 adviseerde de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur een onderzoek te laten uitvoeren naar het cultuureducatieve aanbod in de stad. De RRKC gaf aan dat er behoefte was aan meer transparantie en meer inzicht in de effectiviteit en de efficiency van het aanbod. Ons college gaf vervolgens opdracht aan Bureau Berenschot om het onderzoek uit te voeren. Het onderzoek heeft als focus het binnenschoolse aanbod, dat wil zeggen alle cultuureducatieve programma's en activiteiten die binnen de formele lestijd plaatsvinden.

Dit kan op school zijn maar ook op een andere locatie, bijvoorbeeld bij een kunstinstelling. Gekeken is naar het aanbod in het po, vo en mbo.

Het onderzoek is gedaan aan de hand van documenten, gesprekken en enquêtes. Een begeleidingscommissie bestaande uit externe deskundigen en vertegenwoordigers van de gemeentelijke afdelingen Onderwijs en Cultuur hebben het onderzoek begeleid.

Het onderzoek heeft geresulteerd in een gedetailleerd rapport. Het laat zien welke cultuureducatieve programma's en activiteiten er op dit moment zijn, wat het bereik is, hoe de spreiding over de stad is en hoe de financiering vanuit de gemeente is geregeld. Ook gaat het rapport in op de wijze waarop het onderwijsveld de samenwerking met de cultuursector ervaart.

Conclusie van Berenschot is dat het om een groot en veelzijdig beleidsveld gaat. In vergelijking met andere steden staat Rotterdam er goed voor. Er is een grote diversiteit in het aanbod en de scholen zijn over het algemeen tevreden over de kwaliteit. Ook de samenwerking tussen de verschillende partijen is goed.

Tegelijkertijd ziet Berenschot ook ruimte voor verbeteringen. Het rapport bevat negen aanbevelingen. U vindt ze aan het einde van deze brief, samen met een toelichting op de wijze waarop we een vervolg gaan geven aan de gedane aanbevelingen.

Maar eerst geven we u een korte samenvatting van de financieringsstromen en het model dat Berenschot gebruikt om het karakter van de verschillende activiteiten te duiden.

Financiering

De gemeentelijke financiering voor binnenschoolse cultuureducatie is deels geregeld in het Cultuurplan en deels door middel van programmafinanciering.

In het kader van het Cultuurplan zijn er tien instellingen met cultuureducatie als kernactiviteit. Samen ontvangen deze instellingen per jaar € 11,4 miljoen uit het Cultuurplan. Hoeveel hiervan besteed wordt aan de binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten - naast de overheadlasten - is niet nader gespecificeerd. Het betreft de volgende instellingen:

<i>Naam instelling</i>	<i>Subsidie Cultuurplan (2017)</i>
Circus Rotjeknor	€ 127.500
Digital Playground	€ 244.000
Hofplein Rotterdam	€ 1.288.000
Maas	€ 1.682.993
Passionate Bulkboek	€ 200.000
Punt 5	€ 40.000

SKVR	€ 7.471.000
Villa Zebra	€ 355.000
Watch That Sound	€ 50.000

Naast subsidiering uit het Cultuurplan is er ook programmafinanciering voor binnenschoolse cultuureducatie. In 2017 ging het om de volgende programma's en bedragen:

Naam programma	Financiering gemeente / afd. Cultuur	Financiering gemeente / afd. Onderwijs	Financiering Rijk
Cultuureducatie met kwaliteit (po)	€ 500.000		€ 500.000 (Fonds Cultuurparticipatie)
Rotterdam Stad van Cultuur-onderwijs (vo)	€ 480.000		
Cultuurcoaches (po en vo)	€ 351.000		€ 234.000 (gemeentefonds)
Ieder Kind een Instrument (po)		€ 1.182.550 (het bedrag is deels afkomstig uit de rijksmiddelen voor onderwijsachterstandenbestrijding en loopt via de Onderwijsbegroting)	
Totaal	€ 1.331.000	€ 1.182.550	€ 734.000

Berenschot concludeert dat er meerdere financieringsstromen zijn, maar dat er geen aanleiding is voor een herschikking. Elke financieringsstroom heeft een andere achtergrond en doelstelling en deze verschillende stromen vullen elkaar aan. Ook de vraag (toezegging 16bb7716) of de SKVR misschien beter uit een andere budget bekostigd zou moeten worden is hiermee impliciet beantwoord. Op basis van dit onderzoek is er geen aanleiding om de wijze waarop de SKVR gefinancierd wordt te veranderen. We zijn bovendien van mening dat financiering uit het Cultuurplan voor de SKVR de meest wenselijke financieringsvorm is en blijft, omdat het de mogelijkheid biedt tot een integrale en kwalitatieve beoordeling door de RRKC, waarbij alle instellingen met cultuureducatie als kernactiviteit naast elkaar gelegd kunnen worden. Daarnaast merken we op dat de activiteiten van de SKVR niet wettelijk verankerd zijn. De twee instellingen op de cultuurbegroting die buiten het Cultuurplan om worden gefinancierd – Bibliotheek Rotterdam en de lokale omroep – voeren juist wel wettelijk verankerde activiteiten uit.

De piramide

Het aanbod heeft Berenschot vervolgens geordend volgens de principes van een piramide. Het onderste deel, de basis, bestaat uit kennismakingen met kunst en cultuur in de vorm van kortstondige activiteiten met een groot bereik maar met weinig diepgang. De top van de piramide bestaat uit (buitenschoolse) lessen voor de echte talenten. In de top is het bereik dan ook klein maar de diepgang groot.

Berenschot constateert dat de basis van de piramide in Rotterdam heel breed is. Dit betekent dat er heel veel leerlingen worden bereikt met kortstondige activiteiten onder schooltijd.

De piramide bestaat verder uit het middensegment, waartoe de langlopende leerlijnen voor cultuureducatie behoren, zoals Ieder Kind een Instrument of Cultuureducatie met Kwaliteit. Ook de lessen van de cultuurcoaches op 40 po-scholen zijn verdiepend van aard. Deze worden gewaardeerd en lopen goed. Tot de top van de piramide horen ten slotte de buitenschoolse programma's en lessen voor talentontwikkeling, die vaak als voorbereiding op het kunstvakonderwijs dienen.

Berenschot doet de aanbeveling om het accent te verschuiven van de brede kennismakingslessen naar een iets meer verdiepende vorm, waardoor het mogelijk wordt om meer leerlingen te begeleiden naar buitenschoolse activiteiten, talentontwikkeling en een zinvolle vrijetijdsbesteding. KCR heeft aangegeven dit aanbod te kunnen ontwikkelen binnen de huidige financiële kaders.

De negen aanbevelingen

Het rapport bevat negen aanbevelingen voor versterking van het beleid. U vindt ze hieronder met daarbij ook de wijze van afdoening. We hebben besloten om de meeste aanbevelingen op te volgen binnen het gemeentelijke beleid, voor zover het mogelijk is binnen de huidige kaders. De aanbevelingen 4, 6, 7 en 9 hebben we verwerkt in een opdracht aan KCR.

De negen aanbevelingen en de wijze van afdoening:

1. *Veranker cultuurbeleid niet alleen in het gemeentelijk cultuurbeleid, maar verstevig ook de plek in het gemeentelijk onderwijsbeleid. Dan beschouwt het onderwijs cultuureducatie niet als een extra belasting, maar als wezenlijk onderdeel van het onderwijs.*

Reactie: In het Masterplan Onderwijs komt cultuuronderwijs aan de orde als onderdeel van het aanbod voor leerlingen dat alle talenten moet aanspreken en als onderdeel van de rijke leeromgeving van de stad. In de opvolger van het programma Leren Loont! zullen we dit nader operationaliseren.

2. *Bouw voort op het gemeentelijk cultuurbeleid en blijf een substantiële financiële bijdrage bieden voor cultuureducatieve aanbieders, dan krijgen zij voldoende rust en ruimte om steeds beter op de behoefte van scholen in te spelen. Blijf cultuureducatie ook ondersteunen vanuit het onderwijsbudget voor (bijvoorbeeld) Leren Loont! Voor het continueren en uitbouwen van succesvolle samenwerkingstrajecten zoals IKEI.*

Reactie: De financiering in het kader van het Cultuurplan en voor het (rijks)programma Cultuureducatie met Kwaliteit en het programma Rotterdam stad van Cultuuronderwijs zijn in principe vastgelegd tot eind 2020. IKEI en de cultuurcoaches worden per jaar gefinancierd. Ze zijn deels afhankelijk van de bijbehorende rijksfinanciering.

3. *Blijf scholen ruimte en keuzevrijheid bieden voor de invulling van cultuureducatie, al dan niet binnen het Cultuurtraject, zodat scholen zich vrijwillig committeren aan de gekozen activiteiten.*

Reactie: Keuzevrijheid van scholen voor de invulling van cultuureducatie is van belang voor de gewenste verankering. Tegelijkertijd is regie nodig om te komen tot randvoorwaarden voor de invulling van de cultuureducatie; bijvoorbeeld als het gaat om het sturen op een geïntensiveerde inzet op scholen (bv in het kader van de dagprogrammering)

4. *Onderzoek de mogelijkheden om binnen cultuureducatie meer aandacht te geven aan uitbreiding en verbreding van de oriëntatie, waar nu de tijd en middelen vooral gaan naar de oppervlakkige kennismaking.*

Besluit: We hebben KCR opdracht geven om uiterlijk 1 juni 2018 een plan te presenteren voor een nieuw programma (Cultuurtraject+) binnen de huidige financiële kaders die in het schooljaar 2018-2019 van start kan gaan. Door een iets meer verdiepte programma aan te bieden (ca 8-10 lesuren per jaar, in plaats van de twee jaarlijkse activiteiten in het kader van het Cultuurtraject) wordt de kans vergroot dat meer leerlingen de weg vinden naar buitenschoolse cultuureducatie.

5. *Zorg dat Buzz010, een initiatief om het vervoer in Rotterdam voor scholen te vergemakkelijken, daadwerkelijk een doorstart kan maken.*

Reactie: Hierover is in december 2017 reeds een besluit genomen. Door middel van cofinanciering tussen Gemeente Rotterdam, Stichting De Verre Bergen en het RVKO, BOOR, PCBO en Kind en Onderwijs namens alle Rotterdamse PO-schoolbesturen zijn jaarlijks twee excursies buiten de school- en woonomgeving voor alle Rotterdamse basisschoolleerlingen geregeld. De samenwerking is vooralsnog aangegaan voor de periode tot en met 2021/2022.

6. *Werk aan een gemeenschappelijk discours en gedeelde doelstellingen van waaruit gemeente, scholen en culturele instellingen verder kunnen werken aan cultuureducatie.*

Besluit: We hebben KCR gevraagd om hier aandacht aan te besteden en dit ook tot uitdrukking te laten komen in jaarplannen.

KCR heeft overigens al in dit kader een bijeenkomst gehouden voor het onderwijs en de cultuursector op 2 november 2017 die goed werd ontvangen. Deze maand (maart 2018) wordt er een vervolg aan gegeven.

7. *Onderzoek samen met culturele instellingen en scholen of er behoefte is aan en het een reële optie is om de moeilijker te bereiken scholen te verdelen, zodat deze gericht benaderd kunnen worden.*

Besluit: We hebben KCR gevraagd dit op te pakken, binnen de mogelijkheden die er zijn door de keuzevrijheid van scholen. We merken bovendien op dat een mogelijke verschuiving niet alleen van toepassing is op fysiek moeilijk te bereiken scholen, maar ook op scholen die vanuit hun leerling populatie of visie minder geëquipeerd zijn voor cultuureducatieve activiteiten. Zie ook het advies op nr. 3

8. *Geef KCR de ruimte meer proeftuinen te organiseren, ook voor het po, omdat dit concept wordt gewaardeerd als levendig platform waar scholen en instellingen elkaar tegenkomen.*

Reactie: Hierin is al voorzien in het meerjarenplan van de KCR.

9. *Bouw de rol van KCR verder uit, waarbij het accent meer komt te liggen op coördinatie en organisatie maar de inhoudelijke diepgang niet verdwijnt. KCR kan dan, op een minder intensieve manier, meer scholen ondersteunen bij het ontwikkelen van een visie en hen zodoende equiperen zelfstandig aan de slag te gaan met cultuureducatie.*

Besluit: We hebben KCR gevraagd om hiervoor uiterlijk 1 juni 2018 een voorstel te maken die past binnen de huidige financiële kaders en dit tot uitdrukking te laten komen in het jaarplan 2019.

Samenvattend

Samenvattend hebben we naar aanleiding van deze aanbevelingen besloten om KCR te vragen:

- Per 1 juni 2018 een plan in te dienen binnen de huidige financiële kaders voor een nieuw programma (Cultuurtraject+) voor het basisonderwijs (ca 8 - 10 lessen per leerling per jaar),
- Aandacht te blijven besteden aan een gemeenschappelijk discours en gemeenschappelijke doelstellingen voor onderwijs en cultuursector, en dit ook tot uitdrukking te laten komen in de jaarplannen met ingang van 2019.

- Te onderzoeken of het – binnen de mogelijkheden die er zijn door de keuzevrijheid van scholen – een reële optie is om de moeilijk benaderbare scholen te verdelen onder de cultuureducatie aanbieders, zodat deze gericht benaderd kunnen worden.
- Een iets meer coördinerende rol te pakken, zoals in advies 9 verwoord, en dit tot uitdrukking te laten komen in de jaarplannen met ingang van 2019.

KCR heeft aangegeven dat het uitvoeren van de opdracht mogelijk is binnen de financiële kaders. Het gaat over accentverschuivingen die gefinancierd kunnen worden binnen de lopende begroting. Zodra het Cultuurtraject+ traject in uitvoering wordt genomen zullen bovendien de deelnemende scholen en culturele instellingen gevraagd worden om een bijdrage te leveren.

We gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over het onderzoek naar binnenschoolse cultuureducatie en de besluiten die we naar aanleiding hiervan hebben genomen en we verzoeken u om toezegging 16bb7716 als afgedaan te beschouwen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Er zijn geen financiële of juridische aspecten verbonden aan het rapport. De opdracht aan KCR past binnen de huidige financiële kaders, doordat KCR vooral een coördinerende rol heeft.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

C.M. Sierps

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Bijlage(n):

Rapport Berenschot naar binnenschoolse cultuureducatie: *'Binnenschoolse Cultuureducatie in Rotterdam – zicht op cultuureducatieve samenwerking tussen onderwijs en cultuur'*, 2017